

Rafał PODLASIŃSKI

Szkoła Główna Służby Pożarniczej w Warszawie¹

rafal_podlasinski@wp.pl

<https://orcid.org/0000-0002-6963-586X>

Zbigniew CIEKANOWSKI

Bialska Akademia Nauk Stosowanych im. Jana Pawła II

w Białej Podlaskiej²

<https://orcid.org/0000-0002-0549-894X>

Anatolii RADKEVYCH

Ukraiński Uniwersytet Nauki i Technologii³

<https://doi.org/10.34739/dsd.2022.02.11>

GRUPY RATOWNICTWA SPECJALISTYCZNEGO W PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

ABSTRAKT: Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie funkcjonowania swoistych grup zadaniowych znajdujących się w strukturach Państwowej Straży Pożarnej. Rozwój cywilizacyjny i związane z tym wzmożenie coraz to nowych zagrożeń spowodowało konieczność utworzenia grup zadaniowych w PSP. W opracowaniu przedstawiono również podział na podstawowe i specjalistyczne działania ratownicze. Dokonano analizy funkcjonowania specjalistycznych grup ratowniczych w ramach odrębnych dziedzin ratownictwa i na tej podstawie wyciągnięto wnioski. Główny problem badawczy sformułowano: Jak rozwój zagrożeń wpływa na ewaluację działań specjalistycznych realizowanych przez Państwową Straż Pożarną? Odpowiednio do postawionego problemu badawczego, przyjęto następującą hipotezę: Państwowa Straż Pożarna poprzez swoje działania specjalistyczne oraz zwiększanie ilości grup specjalistycznych zwiększa skuteczność reagowania w sytuacji zagrożenia na poziomie krajowym oraz międzynarodowym. Dopełnieniem, w celu rozwiązania głównego problemu badawczego stanowią następujące problemy szczegółowe: Jakie wyróżniamy dziedziny ratownictwa? Jakie rodzaje działań specjalistycznych prowadzi PSP? oraz Jaki rodzaj działania PSP realizuje poza granicami kraju? Weryfikacja powyższej hipotezy oraz uzyskanie odpowiedzi na powyższe pytania wymagało zastosowania metod jakościowych. W tym celu poddano analizie podstawowe dokumenty prawne funkcjonujące w jej ramach. Oprócz tego porównano dane statystyczne charakteryzujące rodzaje i ilość zdarzeń podejmowanych przez podmioty ratownicze straży pożarnej. Uwzględniono także dotychczasową wiedzę autorów w zakresie tej problematyki.

SŁOWA KLUCZOWE: Państwowa Straż Pożarna, Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy, Grupy ratownictwa specjalistycznego

---

SPECIALIST RESCUE GROUPS OF THE STATE FIRE SERVICE

ABSTRACT: The purpose of this paper is to present the functioning of specific task forces located in the structures of the State Fire Service. The development of civilization and the associated intensification of more dangerous and newer threats have required the creation of task forces in the State Fire Service. The study also presents the division into basic and specialized rescue operations. An analysis of the functioning of specialized rescue groups was carried out within separate rescue fields and conclusions were drawn on this basis. The following main research problem was formulated: How does the development of hazards affect the evaluation of specialized operations carried out by the State Fire Service?

---

¹ The Main School of Fire Service, Poland.

² Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska, Poland.

³ Ukrainian University of Science and Technology, Ukraine.

Considering the research problem, the following hypothesis was adopted: The State Fire Service, through its specialized activities and the increase in the number of specialized groups, is increasing the effectiveness of emergency response at the national and international levels. An analysis of the functioning of specialized rescue groups was carried out within separate rescue fields and conclusions were drawn on this basis. To solve the main research problem, the following specific problems were formulated: What are the fields of rescue? What kind of specialist activities does the State Fire Service carry out? and What type of activities does the State Fire Service carry out abroad? The verification of the above hypothesis and the obtaining of answers to research problems required the use of qualitative methods. For this purpose, the basic legal documents that operate within its framework were analyzed. Additionally, statistical data characterizing the types and number of events undertaken by fire brigade rescue entities were compared. The previous knowledge of the authors in this area was also taken into account.

KEYWORDS: State Fire Service, National Rescue and Firefighting System, Specialist Rescue Teams

WPROWADZENIE

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy (KSRG) jest niezwykle ważnym elementem bezpieczeństwa wewnętrznego Rzeczypospolitej Polskiej, który zrzesza wokół siebie szereg podmiotów mogących realizować możliwie jak najszybciej profesjonalne działania ratownicze⁴. Głównym filarem KSRG jest Państwowa Straż Pożarna (PSP) – formacja zawodowa, posiadająca w swych strukturach wyszkolonych ratowników oraz wyposażona w wyspecjalizowany sprzęt. Natomiast mówiąc o podmiotach KSRG – należy przez to rozumieć jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej, inne jednostki ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, włączone do ksrsg, inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych⁵. Zdawać by się mogło, że straż pożarna walczy przede wszystkim z pożarami. Rozpatrując jednak rodzaj podejmowanych interwencji przez PSP w ostatnich latach, łatwo można wysnuć inny wniosek – większość zdarzeń to działania ratownicze związane z tzw. miejscowymi zagrożeniami. W ostatnich dziesięciu latach jest ich około cztery razy więcej niż pożarów⁶. Ponadto rozwój cywilizacyjny niesie ze sobą szereg coraz to nowych zagrożeń, którym musi stawiać czoło Państwowa Straż Pożarna podczas realizacji działań ratowniczych.

DZIEDZINY RATOWNICTWA, DZIAŁANIA PODSTAWOWE I SPECJALISTYCZNE

W pierwszej kolejności należy odnieść się do podstawowych definicji. Przez działania ratownicze podejmowane przez Państwową Straż Pożarną należy rozumieć wszelkie czynności,

---

⁴ *Organizacja KSRG*, Portal Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej, <https://www.gov.pl/web/kgpsp/organizacja-ksrg>, (23.03.2022).

⁵ Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych i administracji z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego, Dz.U. 2021 poz. 1737, rozdział I, par. 2, pkt. 8.

⁶ *Interwencje PSP: lata 2010-2021 zestawienia*, Portal KG PSP, <https://www.gov.pl/web/kgpsp/interwencje-ppsp>, (23.03.2022).

które mają na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska. Realizowane są one podczas likwidacji przyczyn powstawania pożarów, klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń. Innym miejscowym zagrożeniem jest sytuacja, która w bezpośredni sposób zagraża życiu, zdrowiu, mieniu lub środowisku, której nie można jednak wpisać w ramy definicji pożaru lub klęski żywiołowej⁷. Mogą one mieć charakter zagrożenia chemicznego, biologicznego, radioaktywnego, nuklearnego, wybuchowego (tzw. zagrożenia CBRNE), a także ekologicznego, technicznego czy medycznego. W odpowiedzi na tak specyficzne zagrożenia i związane z tym potrzeby (standardy sprzętowe, standardy wyszkolenia, w tym szkolenia specjalistycznego oraz specyficzną taktykę działań ratowniczych) wyodrębniono tzw. dziedziny ratownictwa. Są to:

- zwalczanie pożarów,
- ratownictwo chemiczne i ekologiczne,
- ratownictwo medyczne,
- ratownictwo techniczne.

W ratownictwie technicznym, ze względu na jego szeroki zakres oraz swoistą, odrębną specyfikę zagrożeń dodatkowo zdefiniowano:

- działania prowadzone na drogach podczas wszelkiego typu wypadków komunikacyjnych (ratownictwo drogowe),
- działania prowadzone na wysokości i pod poziomem gruntu (ratownictwo wysokościowe),
- działania w obrębie awarii i katastrof budowlanych oraz poszukiwania osób zagrożonych w terenie otwartym (działania poszukiwawczo-ratownicze),
- działania prowadzone na oraz pod powierzchnią wody, włączając w to akwenty zalodzone (ratownictwo wodno-nurkowe, w tym ratownictwo lodowe).

W każdej z dziedzin prosty podział czynności wykonywanych przez poszczególnych ratowników i znajomość procedur postępowania wpływa na sposób (czas i jakość) udzielenia pomocy⁸. Oprócz konieczności zdefiniowania dziedzin ratownictwa, niezbędne stało się także rozróżnienie możliwości podejmowania czynności ratowniczych przez strażaków Państwowej Straży Pożarnej. W myśl Rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych i administracji w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, działania oraz czynności ratownicze w swej ogólnej definicji prowadzone są na dwóch poziomach – podstawowym oraz specjalistycznym. Realizacja podstawowych czynności ratowniczych w każdej z dziedzin jest powszechna wśród strażaków, we wszystkich Jednostkach Ratowniczo-Gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej (JRG PSP). Rozwój Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego zmierza w kierunku, w którym zakres podstawowy będzie powszechny we wszystkich przynależących mu podmiotach ratowniczych. Natomiast specjalistyczne czynności ratownicze realizowane są jedynie przez odpowiednio przeszkolonych w danej dziedzinie strażaków PSP oraz

⁷ Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991 r., (Dz.U. z 2021 r. poz. 869, art. 2).

⁸ M. Chomonic, C. Dobrodziej, *Ratownictwo medyczne w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym*, KG PSP, Warszawa 2021, s. 6.

z wykorzystaniem wyspecjalizowanego sprzętu. Do realizacji tych celów, w ramach struktur PSP wyszczególniono specjalistyczne grupy ratownicze. Obecnie jest ich 174 i są to:

- specjalistyczne grupy ratownictwa technicznego (SGRT) – 24 grupy,
- specjalistyczne grupy ratownictwa wysokościowego (SGRW) – 32 grupy,
- specjalistyczne grupy poszukiwawczo-ratownicze (SGPR) – 21 grup,
- specjalistyczne grupy chemiczno-ekologiczne (SGRChem-Eko) – 50 grup,
- specjalistyczne grupy wodno-nurkowe (SGRW-N) – 47 grup.

Poza wymienionymi grupami strażacy są również szkoleni w zakresie stabilizacji wykopów i zasypów ziemnych, gdzie szkolenie specjalistyczne z zakresu stabilizacji wykopów i zasypów ziemnych ma na celu m.in. przygotowanie ratowników do prowadzenia działań w wykopie wąsko przestrzennym⁹, a także z zakresu stabilizacji naruszonych konstrukcji, gdzie określenie typu zawalenia, jest niezmiernie ważne dla prawidłowego prowadzenia działań poszukiwawczo-ratowniczych¹⁰. Wyznaczone grupy specjalistyczne skupione są w szeregach Centralnego Odvodu Operacyjnego (COO), będącego w dyspozycji Komendanta Głównego PSP i mogą być niezwłocznie wykorzystane do działań ratowniczych na terenie całego kraju (w miarę potrzeb i skali zagrożenia)¹¹.

SPECJALISTYCZNE RATOWNICTWO REALIZOWANE PRZEZ PSP

RATOWNICTWO TECHNICZNE

Definicja ratownictwa technicznego jest dość ogólna. Rozumie się przez to takie działania strażaków, które zmierzają do odnalezienia, a następnie dotarcia do zagrożonych osób oraz zwierząt. To także zmniejszenie lub likwidacja zagrożeń dla zdrowia, mienia lub środowiska¹². Samo ratownictwo techniczne to nie tylko działania podczas miejscowych zagrożeń, ale też rozbudowany proces logistyczny, m. in.: nadzór nad aktualnym stanem i działaniami na rzecz rozwoju ratownictwa technicznego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym, monitorowanie i analiza ratownictwa technicznego pod względem prawnym, organizacyjnym, szkoleniowym, zabezpieczenia operacyjnego, wyposażenia w sprzęt specjalistyczny oraz bezpieczeństwa.

Wypełniając założenia Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych i administracji w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego, podzielone ono zostało na dwa poziomy (podstawowy i specjalistyczny). Zakres podstawowy ratownictwa technicznego obejmuje czynności ratownicze wykonywane przez wszystkie jednostki ratowniczo-gaśnicze

⁹ R. Kłębczyk, A. Piętka, *Skrypt do szkolenia z zakresu stabilizacji wykopów i zasypów ziemnych*, KG PSP, Warszawa 2022, s. 8.

¹⁰ R. Kłębczyk, D. Ruchała, A. Piętka, *Skrypt do szkolenia z zakresu stabilizacji naruszonych konstrukcji*, KG PSP, Warszawa 2019, s. 7.

¹¹ Załącznik do Rozkazu Nr 10 Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 8 marca 2021 r. w sprawie organizacji centralnego odvodu operacyjnego krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, (Dz. Urz. KG PSP 2021.3).

¹² *Zasady organizacji ratownictwa technicznego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym*, KG PSP, Warszawa, październik 2021, s. 6.

Państwowej Straży Pożarnej, a także inne jednostki ochrony przeciwpożarowej lub podmioty ratownicze deklarujące w gotowości operacyjnej zdolność do realizacji zadań według posiadanych możliwości organizacyjno-sprzętowych i wykszolenia, w systemie całodobowym i całorocznym¹³. Natomiast rozwój ratownictwa technicznego następować powinien w takim kierunku, aby zdolność do realizacji działań ratowniczych na poziomie podstawowym, stała się powszechna dla wszystkich podmiotów KSRG¹⁴.

W dużej mierze ratownictwo techniczne prowadzone jest na drogach (często mówi się dlatego o ratownictwie drogowym). W zakresie podstawowym likwidacja zaistniałych zagrożeń odbywa się siłami (wyszkolonymi ratownikami) i środkami (sprzętem technicznym) każdej jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej, a także podmiotów ratowniczych, które na podstawie odrębnych porozumień, zadeklarowały gotowość do podejmowania takich działań, ze względu na swoje możliwości sprzętowe oraz poziom wykszolenia ratowników. Wbrew pozorom poziom podstawowy jest niezwykle trudny w realizacji. Mimo tego że nie ma tu zbyt wielu czynności do wykonania, to są one zawsze prowadzone w dużym deficycie czasowym, z koniecznością wykonywania skomplikowanego dostępu w różnorodnych (często wzmocnionych) konstrukcjach pojazdów oraz traumatycznych (ze względów medycznych) stanach osób, którym udzielana jest pomoc. Często są to stany bezpośredniego zagrożenia życia poszkodowanych.

Zakres specjalistyczny realizowany jest poprzez specjalistyczne grupy ratownictwa technicznego (SGRT), które tworzy się w jednostkach ratowniczo – gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej. Nie jest ono jednocześnie realizowane innymi podmiotami ratowniczymi. W skład SGRT wchodzi dodatkowo wyszkoleni strażacy, a także specjalistyczny sprzęt (który nie jest już powszechny we wszystkich JRG PSP) oraz wyspecjalizowane pojazdy ratownictwa technicznego i drogowego (wyposażone m. in. w żurawie samojezdne, wciągarki hydrauliczne oraz dźwigi o wysokich parametrach pracy). Ze względu na różnorodność podejmowanych działań ratowniczych, liczebność ratowników w danej SGRT oraz rodzaj posiadanych pojazdów definiuje się trzy poziomy gotowości operacyjnej takich grup. Rozpatrując pojazdy, w każdym poziomie gotowości znajduje się ciężki samochód ratownictwa technicznego. Jego charakterystyczną właściwością, oprócz posiadania w swej budowie żurawia oraz wciągarki linowej o wysokich parametrach pracy, jest możliwość przewożenia specyficznego sprzętu (m. in. wielu sztuk narzędzi hydraulicznych do cięcia, podnoszenia, rozpierania, ciągnięcia, a także elektro-narzędzi, podnoszącego sprzętu pneumatycznego, młotów udarowych do przebić i kruszenia, przecinarek do betonu i stali, wiertarek i otwornic o możliwości głębokiego cięcia w różnych materiałach, aż po narzędzia do cięcia termicznego). Drugim samochodem danej SGRT jest holownik (samochód umożliwiający ciągnięcie innych pojazdów) lub rotator (samochód, w budowie którego znajduje się system wciągarek i dźwigów, przy pomocy których można obracać

---

¹³ R. Podlasiński, P. Karabin, *Skrypt do szkolenia z ratownictwa technicznego realizowanego przez KSRG, KG PSP*, Warszawa 2018, s. 9.

¹⁴ Ibidem.

inne pojazdy, np. podczas stawiania ich na koła), lub dźwig (samochód umożliwiający podnoszenie i przemieszczanie innych pojazdów). Dana SGRT może wykazywać (łączyć) każdy poziom gotowości operacyjnej, jeśli oprócz ilości wyszkolonych ratowników oraz ciężkiego samochodu ratownictwa technicznego, na jej wyposażeniu znajdują się pozostałe pojazdy ratownictwa drogowego. Dodatkowe wyszkolenie ratowników grup uwarunkowane jest koniecznością posiadania uprawnień oraz umiejętności obsługi systemów i układów posiadanego sprzętu. Często uprawnienia te nadawane są przez Urząd Dozoru Technicznego. Specjalistyczne grupy ratownictwa technicznego sprawdzają się podczas długotrwałych i skomplikowanych działań, w głównej mierze na drogach (np. podczas wypadków o dużej skali, katastrof w ruchu lądowym oraz zdarzeń pojedynczych z udziałem pojazdów gabarytowych, takich jak samochody ciężarowe, autobusy, tramwaje, inne obiekty o znacznych wymiarach oraz masie własnej).

RATOWNICTWO WYSOKOŚCIOWE

Ratownictwo wysokościowe są to wszelkiego typu czynności podjęte w celu ratowania życia ludzi oraz zwierząt, a także mienia podczas zwalczania pożarów oraz likwidacji miejscowych zagrożeń, które wystąpiły na terenach trudnodostępnych. Za teren trudnodostępny uznaje się taki, gdzie do zabezpieczenia strażaka, a także do dotarcia i ewakuacji osoby zagrożonej lub uszkodzonej niezbędne jest zastosowanie technik linowych i sprzętu specjalistycznego. Do wspomnianych technik linowych zalicza się przede wszystkim metody, które są realizowane z wykorzystaniem sprzętu alpinistycznego oraz wykorzystywane we wspinaczce wysokogórskiej, szerokorozumianym alpinizmie (w tym alpinizmie jaskiniowym), czy technikach uzyskania dostępu linowego. Działania z zakresu ratownictwa wysokościowego prowadzone są zarówno na wysokości, jak również poniżej poziomu gruntu (studnie, wykopy, jaskinie), a także z użyciem śmigłowca (na podstawie odrębnych porozumień z innymi podmiotami)¹⁵. Ratownictwo wysokościowe wspomaga działania związane z ratowaniem zagrożonego życia i zdrowia ludzi oraz zwierząt, mienia i środowiska, podczas gaszenia pożarów, ratownictwa medycznego, technicznego, chemicznego i ekologicznego oraz klęsk żywiołowych¹⁶.

Powszechny wśród strażaków jednostek ratowniczo-gaśniczych PSP poziom podstawowy obejmuje nieskomplikowane czynności z zakresu:

- asekuracji przed upadkiem z wysokości (zarówno podczas pracy strażaka, jak i zabezpieczenia osoby uszkodzonej),
- dotarcia strażaków w górę (wejście z asekuracją linową oraz z wykorzystaniem drabin przenośnych, oraz drabin i podnośników mechanicznych),
- dotarcia strażaków w dół (z wykorzystaniem zejścia z asekuracją, zjazdu lub opuszczania linowego, a także z wykorzystaniem drabin przenośnych),

¹⁵ *Zasady ratownictwa wysokościowego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym*, KG PSP, Warszawa wrzesień 2020, s. 4.

¹⁶ P. Brunecki, *Skrypt do szkolenia z ratownictwa wysokościowego realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym*, KG PSP, Warszawa 2019, s. 5.

- ewakuacji osób poszkodowanych (poprzez opuszczanie oraz wyciąganie linowe).

Zakres specjalistyczny ratownictwa wysokościowego wykracza znacznie poza proste czynności z zakresu podstawowego i jest realizowany jedynie przez wspomniane wcześniej specjalistyczne grypy ratownictwa wysokościowego (SGRW). W szeregach ich znajdują się ratownicy wysokościowi, którzy ukończyli odpowiednie, wieloetapowe szkolenia w ramach tej specjalizacji. Dodatkowym wymogiem zapewnienia bezpieczeństwa i jakości działań specjalistycznych ratownictwa wysokościowego jest konieczność zdawania przez członów SGRW corocznych egzaminów w formie sprawdzianu teoretycznego, praktycznych umiejętności wykonywania technik linowych oraz testu sprawności fizycznej. Z racji różnorodności szkoleń, a co za tym idzie zróżnicowania ilości i przygotowania ratowników wysokościowych, wprowadzono tzw. poziomy gotowości operacyjnej grup wysokościowych. Wyróżnia się cztery poziomy. Najniższy z nich przewiduje udział w działaniach ratowniczych o charakterze wysokościowym już trzech ratowników, którzy posiadają umiejętności prowadzenia działań specjalistycznych w każdej ekspozycji (w każdych warunkach pracy na wysokości), lecz nie posiadają uprawnień do działań z użyciem śmigłowca. Natomiast najwyższy poziom gotowości operacyjnej SGRW określa możliwość podjęcia działań specjalistycznych, podejmowanych przez co najmniej pięciu ratowników, wśród których co najmniej dwóch ma uprawnienia ratowników śmigłowcowych (posiadających uprawnienia i umiejętności wykonywania technik z wykorzystaniem desantu i wychodzenia na pokład śmigłowca) oraz co najmniej jednego ratownika śmigłowcowego – operatora (ratownika pełniącego rolę operatora pokładowego śmigłowca, w tym niektórych urządzeń zamontowanych na pokładzie statku powietrznego, np. wciągarki linowej).

Użycie grup ratownictwa wysokościowego PSP oraz załóg śmigłowców Policji zaowocowało w ostatnim okresie współpracą tych dwóch formacji przy zwalczaniu pożarów lasów. Do ich gaszenia używa się specjalistycznych zbiorników na wodę, podwieszanych pod statkiem powietrznym. Obsługa takiego nalotu gaśniczego wymaga wysokich umiejętności i uprawnień pilotów policyjnych śmigłowców oraz umiejętności wykonywania zrzutów wody, naprowadzanych z pokładu śmigłowca przez strażaków -ratowników śmigłowcowych PSP. Skuteczność w wykonywaniu zadań w ramach współpracy udowodniono na wielu wspólnych ćwiczeniach oraz podczas akcji gaszenia pożarów w Turcji¹⁷.

Ratownictwo wysokościowe, bez względu na poziom gotowości operacyjnej, jest zatem dziedziną niezwykle precyzyjną, trudną i wymagającą. Czyni to jednak Państwową Straż Pożarną podmiotem ratowniczym, który jest w stanie odpowiedzieć na niezwykle wymagające, specyficzne zagrożenia tej dziedziny ratownictwa.

---

¹⁷ *Polscy strażacy i policjanci gaszą największy pożar lasów w Turcji*, Platforma informacyjna polsatnews.pl, <https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2021-08-11/polscy-strazacy-i-policjanci-gasza-najwiekszy-pozar-lasow-w-turcji/> (24.03.2022).

DZIAŁANIA POSZUKIWAWCZO-RATOWNICZE

Tak, jak w poprzednich przypadkach, działania poszukiwawczo - ratownicze podzielone zostały na dwa zakresy: podstawowy (który jest powszechny wśród każdej JRG PSP oraz możliwy wśród innych podmiotów ratowniczych, deklarujących gotowość do podejmowania tak specyficznych działań) oraz specjalistyczny, który jest realizowany głównie poprzez specjalistyczne grupy poszukiwawczo-ratownicze SGPR wyodrębnione wśród struktur JRG PSP. Poziom specjalistyczny w pewnym, wąskim obszarze realizowany może być również poprzez inne podmioty ratownicze. Chodzi tu przede wszystkim o działania z wykorzystaniem psów ratowniczych do poszukiwań osób zaginionych, do których dopuszcza się inne zespoły ratownicze z psami ratowniczymi, tworzone w głównej mierze w Ochotniczych Strażach Pożarnych (OSP). Dodatkowo, w przypadku działań poszukiwawczo-ratowniczych definiuje się również trzeci poziom – specjalistyczny w pomocy międzynarodowej (realizowany przez tzw. USAR Poland poza granicami kraju)¹⁸. Do realizacji pomocy międzynarodowej przewidziane są jedynie wyselekcjonowane SGPR ze struktur Państwowej Straży Pożarnej.

Podstawowy zakres poszukiwawczo – ratowniczy to z definicji typowe ratownictwo techniczne, które odnieść należy w głównej mierze w kontekście realizacji działań ratowniczych w obrębie awarii i katastrof budowlanych. Oprócz typowych, podstawowych działań technicznych wyszczególnia się tu dodatkowo zabezpieczenie konstrukcji budowlanych w zakresie niezbędnym dla zapewnienia bezpieczeństwa ratowników, jak i osób poszkodowanych¹⁹, zabezpieczenie (odłączenie, uszczelnienie) instalacji technicznych budynku, a także lokalizację osób znajdujących się w miejscach niedostępnych, jednak bez wykorzystania specjalistycznego sprzętu lokalizacyjnego (geofonów, kamer wziernikowych, kamer termowizyjnych) czy psów ratowniczych.

Zakres specjalistyczny ze względu na liczebność ratowników, poziom wykształcenia i wyposażenia, a także posiadanie odpowiedniej ilości psów ratowniczych podzielono na trzy poziomy gotowości operacyjnej. Najmniej angażującym organizacyjnie jest poziom pierwszy, który umożliwia podjęcie działań przez dwóch strażaków, którzy są operatorami urządzeń nasłuchowych i lokalizacji wizyjnej. Drugi poziom gotowości operacyjnej uwzględnia działania oparte na poszukiwaniu zaginionych osób z wykorzystaniem zwierząt. Zespół ratowniczy składać się musi z minimum dwóch ratowników i dwóch psów ratowniczych. To właśnie do realizacji tego typu działań i tylko w tym poziomie gotowości operacyjnej dopuszczone są zewnętrzne podmioty ratownicze, jeśli spełniają one m. in. kryteria rasy, zdrowotne, sposobu szkolenia, egzaminowania oraz wykorzystania zwierząt podczas akcji ratowniczych. Wszelkie wymagania określa szczegółowo Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych i administracji

---

¹⁸ *Zasady organizacji działań poszukiwawczo – ratowniczych w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym*, KG PSP, Warszawa, listopad 2016, s. 4.

¹⁹ M. Chomoncik, P. Gancarczyk, K. Gruca, R. Kłębczyk, A. Piętka, *Skrypt do szkolenia z działań poszukiwawczo-ratowniczych realizowanych przez KSRG w zakresie podstawowym*, KG PSP, Warszawa 2018, s. 8.

w sprawie psów używanych w akcjach ratowniczych²⁰. Najwyższy poziom gotowości operacyjnej przewiduje realizację działań specjalistycznych przez zespół ratowniczy, składający się z minimum ośmiu ratowników oraz dwóch psów ratowniczych, wyposażonych w wyspecjalizowany sprzęt. Zespół tego poziomu gotowości operacyjnej realizuje wysokospecjalistyczne działania z zakresu stabilizacji konstrukcji i elementów budowlanych, wykonywania cięcia, w tym cięcia termicznego (w drewnie, w betonie, żelbetonie, stali), kruszenia i przebić przez stropy, ściany (zarówno w górę, jak i w dół konstrukcji budynku), olinowania, unoszenia i przemieszczania elementów strukturalnych budynku, łącznie takich, których masa osiąga do 20 ton, kontrolowania bezpieczeństwa działań i statyki naruszonych i zniszczonych konstrukcji budowlanych.

Polska uczestniczy w wielu strukturach i działaniach Unii Europejskiej, w tym także w Unijnym Mechanizmie Ochrony Ludności. Z racji tego, Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej utworzył, a następnie zgłosił do działań międzynarodowych moduł grupy poszukiwawczo – ratowniczej, która jest przeznaczona do działań ratowniczych na terenach miejskich. Grupa do pomocy międzynarodowej USAR Poland (Urban Search and Rescu) dostępna jest w dwóch wariantach: średnim MUSAR (od ang. Medium) oraz ciężkim HUSAR (od ang. Heavy). Oba warianty różnią się ilością ratowników (odpowiednio 39 i 76 ratowników), psów ratowniczych oraz sprzętu. Poziom wykszolenia jest tożsamy. Z racji tak dużej liczebności grupy i specyficznych zadań na nią nałożonych, USAR Poland tworzy się obecnie na podstawie ratowników i bazy sprzętowej z siedmiu SGPR: z Warszawy, Poznania, Łodzi, Gdańska, Krakowa, Wałbrzycha oraz Jastrzębia Zdroju. Wszyscy ci ratownicy spełniać muszą dodatkowe i najwyższe wymagania stawiane przed ratownikami (m. in. wykszolenia, zdrowotne czy predyspozycji psychologicznych). Szczegółowe zasady, pełnienia służby przez ratowników poza granicą Polski określa Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie warunków i trybu delegowania strażaków Państwowej Straży Pożarnej do pełnienia służby poza granicą państwa oraz sposobu i organizacji działania grupy ratowniczej²¹. Swoją profesjonalizm oraz wysoki stopień wykszolenia polscy ratownicy udowodnili podczas wielu misji zagranicznych, m.in. po trzęsieniu ziemi na Haiti, w Nepalu czy po wybuchu dużej ilości substancji chemicznej w Bejrucie. Działania poszukiwawczo – ratownicze są niezwykle szerokie, począwszy od działań podstawowych, aż po pomoc międzynarodową. Charakterystyczne jest tu, oprócz wykorzystywania wysoko wyspecjalizowanego sprzętu, również wykorzystanie psów ratowniczych, jako biologiczne narzędzie wspomagające lokalizację osób poszkodowanych, uwięzionych w obrębie katastrofy budowlanej.

---

²⁰ Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych i administracji z dnia 28 grudnia 2021 r. w sprawie psów używanych w akcjach ratowniczych, (Dz. U. 2022 poz. 20).

²¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 października 2005 r. w sprawie warunków i trybu delegowania strażaków Państwowej Straży Pożarnej do pełnienia służby poza granicą państwa oraz sposobu i organizacji działania grupy ratowniczej, (Dz.U. 2005 nr 212 poz. 1765).

RATOWNICTWO CHEMICZNO-EKOLOGICZNE

Ratownictwo chemiczne i ekologiczne, oprócz organizowania i planowania go w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego obejmuje realizację działań ratowniczych, które są niezbędne do zmniejszania lub całkowitej likwidacji bezpośredniego zagrożenia dla ludzi, zwierząt mienia i środowiska, które stwarzają substancje niebezpieczne (o charakterze chemicznym, biologicznym, radiacyjnym, nuklearnym oraz wybuchowym)²². Tak jak we wszystkich dziedzinach ratowniczych, tak i tu wyróżnia się poziom podstawowy, który jest obligatoryjny dla wszystkich JRG PSP oraz realizowany przez te podmioty ratownicze (zwłaszcza ochotnicze straże pożarne włączone do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego), które zadeklarowały gotowość do podjęcia tego typu działań ratowniczych, z racji posiadania odpowiedniego sprzętu, jak i poziomu wyszkolenia wśród swoich ratowników. Ratownictwo chemiczne jest wysoce niebezpieczne, dlatego też poziom podstawowy ogranicza się przede wszystkim do ratowania życia ludzkiego (nadrzędne nad innymi działaniami), w tym do udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy osobom poszkodowanym oraz wyznaczenia strefy zagrożenia, przeprowadzenia pomiarów przy pomocy dostępnych, podstawowych przyrządów i detektorów, w miarę zasadności do izolowania strefy zagrożenia przy pomocy posiadanej armatury wodnej, ograniczenia skutków wycieków, ale jedynie substancji ropopochodnych oraz współdziałania z grupami specjalistycznymi w ramach czynności pomocniczych. W obszarze sprzętu wyróżnić można specjalne środki ochrony indywidualnej stosowanych przez ratowników, które zapewniają ochronę w obrębie substancji niebezpiecznych w postaci cieczy i aerozoli. W zakresie podstawowym nie wykonuje się działań ze środkami ochrony indywidualnej o poziomie gazoszczelności, które izolują całe ciało ratownika.

Precyzyjnie zdefiniowany jest zakres specjalistyczny, który jest realizowany przez specjalistyczne grupy chemiczno-ekologiczne (SGRChem-Eko). Podzielony on został aż na sześć poziomów gotowości operacyjnej. Uwzględniając obszary zadań, standard gotowości operacyjnej (kwalifikacji i wyszkolenia ratowników oraz standard wyposażenia sprzętowego) SGRChem-Eko realizować mogą działania specjalistyczne z zakresu: zabezpieczenia chemicznego, rozpoznania chemicznego, rozpoznania specjalnego (rozpoznanie chemiczne, z wykorzystaniem zaawansowanych środków technicznych oraz działania o szczególnym, wysokim stopniu skomplikowania), dekontaminacji (w tym dekontaminacji masowej osób poszkodowanych, ratowników, sprzętu czy pomieszczeń jednostek organizacyjnych PSP), realizacji działań związanych z zagrożeniami CBRN oraz szczegółowej analizy laboratoryjnej (zarówno w działaniach na miejscu zdarzenia chemicznego, jak i analizy próbek dostarczonych przez jednostki włączone do KSRG, a nawet zdalnej interpretacji przesłanych wyników analizy instrumentalnej). Współdziałanie z SGR CHEM-EKO na miejscu działań realizowane jest w oparciu

---

²² *Zasady organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym*, KG PSP, Warszawa, listopad 2021, s. 5.

o możliwości techniczno-operacyjne zastępów realizujących podstawowe czynności ratownicze²³. Wymagany poziom wiedzy z zakresu chemii powoduje konieczność wyszkolenia ratownika-chemika podczas wielu dodatkowych kursów oraz szkoleń. Są nimi:

- szkolenie specjalistyczne z zakresu ratownictwa chemicznego i ekologicznego,
- szkolenie z zakresu zagrożeń CBRN,
- szkolenie z zakresu ochrony radiologicznej,
- szkolenie z zakresu transportu i magazynowania towarów niebezpiecznych oraz konstrukcji i oznakowania opakowań,
- szkolenie z awaryjnego rozładunku cystern drogowych i kolejowych,
- szkolenie z zakresu materiałów wybuchowych,
- inne szkolenia tematyczne przydatne w ratownictwie chemicznym i ekologicznym.

Wśród części ratowników chemicznych SGRChem-Eko prowadzący skomplikowane analizy chemiczne winni posiadać kierunkowe wykształcenie wyższe z chemii, fizyki lub biologii.

Jak widać zakres specjalistyczny ratownictwa chemicznego i ekologicznego, bez względu na poziom gotowości operacyjnej jest niezwykle trudny i wymaga precyzyjnego, wysoce specjalistycznego szkolenia, a nawet kierunkowego wykształcenia wyższego. Spowodowane jest to często prowadzeniem działań ratowniczych w warunkach dużego zagrożenia życia osób poszkodowanych i ratowników. Oprócz odpowiedniej wiedzy wymagana jest od ratowników chemików umiejętność obsługi specjalistycznego sprzętu pomiarowego oraz wykorzystywanie specyficznych środków ochrony indywidualnej – takich, które chronią cały organizm przed substancjami niebezpiecznymi, nawet w postaci gazów. W ramach pomocy międzynarodowej przewiduje się ewentualne wykorzystywanie wiedzy i umiejętności specjalistów-chemików do działań poza granicami kraju. Sytuacja taka miała już miejsce w 2020 r., po wybuchu dużych ilości saletry amonowej, zgromadzonej w magazynach portu morskiego w Bejrucie, stolicy Libanu. Na miejsce działań ratowniczych wysłano oprócz polskiej grupy poszukiwawczo-ratowniczej także moduł ratownictwa chemicznego, którego zadaniem było analizowanie zagrożeń pochodzących od substancji niebezpiecznych na miejscu prowadzonych działań ratowniczych²⁴. Międzynarodowe moduły chemiczne zajmujące się likwidacją zagrożeń CBRN są tworzone na bazie SGRChem-Eko z czterech miast: Warszawy, Katowic, Krakowa oraz Poznania.

RATOWNICTWO WODNO-NURKOWE

Istotą „Zasad organizacji ratownictwa wodnego w krajowym systemie ratowniczo gaśniczym” jest stan, w którym wszystkie jednostki KSRG będą mogły realizować zadania z zakresu

---

²³ A. Ankowski, M. Poterek, D. Kręciwilk, M. Łupiński, A. Derda, P. Chruściel, M. Przygoda, *Skrypt do szkolenia z zakresu ratownictwa chemicznego realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym*, KG PSP, Warszawa 2019, s. 10.

²⁴ *Wybuch w Bejrucie. Polska wysłała tam strażaków i materiały medyczne*, Platforma informacyjna polsatnews.pl, <https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2020-08-05/wybuch-w-bejrucie-polscy-strazaczy-pojada-na-miejsce/>, (25.03.2022).

podstawowego²⁵. Rozdzielenie między zakres podstawowy oraz specjalistyczny ratownictwa wodnego jest dość oczywiste. W zakresie podstawowym ma się do czynienia z działaniami ratowniczymi prowadzonymi jedynie na powierzchni wody (w tym na akwenach zalodzonych). Wszelkie prace pod powierzchnią wody wymagają wdrożenia specjalistycznych czynności ratowniczych. Jak w każdym poprzednim przypadku, zakres podstawowy musi być powszechny wśród wszystkich strażaków z jednostek ratowniczo-gaśniczych PSP. Może być on również realizowany poprzez inne podmioty ratownicze, deklarujące gotowość operacyjną do podjęcia tego typu działań. W pojęciu ratownictwa wodnego zakresu podstawowego mieści się niesienie pomocy tonącym (w tym na akwenach zalodzonych) poprzez dotarcie do nich (z wykorzystaniem technik pływackich z asekuracją ratownika, jednostek pływających czy innego sprzętu specjalistycznego), a następnie ewakuacja ze strefy zagrażającej ich życiu i udzielanie dalszej pomocy (zwłaszcza kwalifikowanej pierwszej pomocy medycznej). W zakresie podstawowym prowadzi się również działania ograniczające oddziaływanie substancji chemicznych, które przedostały się do wody. Ratownictwo wodne ze względu na charakterystyczne, odrębne warunki (w tym specyficzne zagrożenia), w których prowadzone są działania ratownicze, powoduje jego naturalny podział na ratownictwo: typowo wodne, lodowe, na wodach szybkopłynących, ratownictwo w czasie powodzi. Umiejętności ratowników tych wymienionych obszarach, wraz z ćwiczeniem umiejętności sterownia łodziami powinno być uwzględniane w procesie doskonalenia się strażaków każdej JRG PSP.

Zakres specjalistyczny prowadzony jest przez strażaków specjalistycznych grup wodno-nurkowych (SGRW-N) i wymaga przede wszystkim wyszkolenia strażaków, wchodzących w ich skład do poziomu nurków (nurkowie o różnym stopniu uprawnień). Zakres specjalistyczny posiada zróżnicowane poziomy gotowości operacyjnej, w zależności od składu ilościowego ratowników SGRW-N, ich poziomu wyszkolenia (uprawnień) i posiadanego sprzętu specjalistycznego. W ogólnej definicji specjalistyczne ratownictwo wodne sprowadza się do wykonywania czynności z zakresu ratownictwa technicznego, podczas ratowania życia osób poszkodowanych, środowiska i mienia, które wykonywane są pod wodą. Do zakresu specjalistycznego zalicza się również prace poszukiwawcze metodami technicznymi z wykorzystaniem wszelkiego typu sonarów (poszukiwanie osób poszkodowanych, rozpoznanie zatopionych obiektów, pojazdów, itp.). Ratownictwo wodne zakresu specjalistycznego jest kolejnym obszarem, wymagającym od strażaków specjalistycznego wyszkolenia, umiejętności oraz posiadania i obsługi sprzętu specjalistycznego, który nie jest w powszechnym użyciu. Skomplikowanie czynności wymaga odpowiedniego, kierunkowego przygotowania.

---

²⁵ J. Gelert, K. Bartoszak, A. Jańczak, P. Frischke, *Skrypt do szkolenia z zakresu ratownictwa na obszarach wodnych realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym*, KG PSP, Warszawa 2018, s. 7.

RATOWNICTWO MIĘDZYNARODOWE

Jak wspomniano wcześniej, Polska uczestniczy w tzw. Unijnym Mechanizmie Ochrony Ludności, do którego zgłoszono wydzielone struktury oparte na strażakach i jednostkach ratowniczo – gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej. W artykule omówiono już zakres działań międzynarodowych polskiej grupy poszukiwawczo-ratowniczej USAR oraz komponentu chemicznego. W kwestii pełnego przedstawienia tematu ratownictwa wykraczającego poza obszar państwa należy dodać, że w Polsce funkcjonują jeszcze dwa specjalistyczne moduły, w skład których wchodzi strażacy jednostek ratowniczo-gaśniczych. Realizacja ich działań nie opiera się na dodatkowym wyszkoleniu specjalistycznym, a na powszechnych umiejętnościach zawodowych strażaków oraz sprzęcie zgromadzonym w większej ilości (pojazdach, pompach pożarniczych oraz armaturze wodno-pianowej). Są to dwa moduły:

1. HCP – moduł zawierający jednostki ratowniczo-gaśnicze, które mają na wyposażeniu pompy pożarnicze o wysokiej wydajności. Ich głównym założeniem funkcjonowania jest przepompowywanie i/lub przetłaczanie wody w dużych ilościach, na duże odległości. Doskonale sprawdzają się podczas likwidacji skutków powodzi. Moduł HCP oparty jest na JRG PSP z czterech miast: Katowic, Torunia, Rzeszowa, Gorzowa Wielkopolskiego.
2. GFFFV – moduł zawierający jednostki ratowniczo-gaśnicze, których głównym zadaniem jest gaszenie pożarów lasów z ziemi, z użyciem samochodów gaśniczych. Oparty jest na JRG PSP z Krakowa, Białegostoku, Poznania, Olsztyna, Szczecina i Wrocławia. Swą skuteczność udowodnili podczas gaszenia pożarów lasów w Rosji, Szwecji czy Grecji.

Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) 57/150 (16 grudnia 2002 r.) stwierdza, że każdy kraj ponosi odpowiedzialność przede wszystkim za opiekę nad ofiarami katastrof i innych sytuacji nadzwyczajnych występujących na jego terytorium. Pełni główną rolę w inicjowaniu, organizowaniu, koordynowaniu i realizacji pomocy humanitarnej na swoim terytorium. Dlatego istotne jest, aby kraje opracować solidne ramy zarządzania kryzysowego w oparciu o krajową ocenę ryzyka²⁶. Postępowanie we wszystkich wypadkach masowych i katastrofach należy poddać analizie po przeprowadzeniu akcji ratunkowej. Trzeba się skupiać na działaniach, które przebiegały prawidłowo, i na tych, które przebiegały nie poprawnie²⁷.

PODSUMOWANIE

Ze względu na analizę statystyki prowadzonych akcji ratowniczo-gaśniczych realizowanych przez Państwową Straż Pożarną łatwo można zauważyć, że gaszenie pożarów nie stanowi już od wielu lat jej głównej specyfiki działań. Większość z nich to tzw. miejscowe zagrożenia. Ich skala, różnorodność, odrębna charakterystyka spowodowała konieczność wdrażania przez

²⁶ *Inсарag Guidelines 2020. Volume II: Preparedness and Response*, „INSARAG Guidelines”, United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Switzerland 2020, p. 4.

²⁷ J.E. Campbell, *Basic Trauma Life Support*, „Medycyna Praktyczna” 2006, s. 363.

straż pożarną specyficznych technik, stosowania ściśle wyspecjalizowanych środków ochrony indywidualnej, charakterystycznego sprzętu, aż po konieczność prowadzenia specjalistycznych szkoleń wśród strażaków.

Rozwój cywilizacyjny niesie ze sobą jednocześnie rozwój charakterystycznych zagrożeń. Państwowa Straż Pożarna, jako wiodący podmiot ratowniczy w Polsce, musi na te zagrożenia być przygotowana i na nie odpowiadać. Niezbędne do tego celu było wyodrębnienie charakterystycznych dziedzin ratownictwa. Do każdej z tych dziedzin opracowano i wdrożono zasady organizacji działań ratowniczych.

Ze względu na to, że na powodzenie, sprawność, a przede wszystkim bezpieczeństwo działań ratowniczych ma prawidłowe podejmowanie pierwszych decyzji oraz wdrożenie właściwych czynności ratowniczych, konieczne stało się wyodrębnienie wśród dziedzin ratowniczych dwóch poziomów operacyjnych – podstawowego i specjalistycznego. Zakres podstawowy każdej z dziedzin jest powszechnie obowiązujący wśród każdej jednostki ratowniczo – gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej. Mimo że nie jest on wysoce skomplikowany, to pozwala wdrożyć prawidłowe działania już po przyjeździe na miejsce działań pierwszej jednostki ratowniczej. W razie wzrostu trudności, niebezpieczeństwa czy skomplikowania, wdraża się kolejny, specjalistyczny zakres operacyjny.

Po przeprowadzeniu analizy struktury funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej na podstawie dostępnych aktów prawnych oraz literatury, wyciągnięto następujące wnioski:

1. Każdy zakres specjalistyczny wymaga od ratowników wieloetapowego procesu szkolenia. Prowadzić powinno ono do sytuacji, w której ratownicy w poszczególnych dziedzinach stają się swoistymi ekspertami w zakresie bezpieczeństwa i likwidacji specyficznych zagrożeń.
2. Rozwój zagrożeń oraz dynamicznie zmieniająca się sytuacja geopolityczna na świecie prowadzić musi do ciągłej ewaluacji szkolenia, jego rozwoju i adekwatności do pojawiających się niebezpieczeństw. Rekomenduje się gruntowną analizę struktur PSP, jej potrzeb szkoleniowych, zakresu dotychczasowych możliwości, co w bezpośredni sposób prowadzić powinno do rozbudowy samego procesu szkolenia, zwiększenia ilości grup specjalistycznych w każdej z dziedzin ratownictwa.
3. Oprócz zwiększenia ilości grup specjalistycznych, dążyć powinno się do ich równomiernego rozmieszczenia na terenie Polski. Da to możliwość jak najszybszego wdrażania w maksymalnie krótkim czasie najbardziej zaawansowanych czynności ratowniczych.
4. Rozkwit zagrożeń doprowadzać może do szybkiej dezaktualizacji wymagań poszczególnych zakresów gotowości operacyjnej. W konsekwencji, rozwój szkolenia musi dotyczyć każdego z zakresów –zarówno podstawowego, jak i specjalistycznego. Równoległe z tym wzrastać musi poziom wiedzy i umiejętności ratowników. Tylko ciągły proces rozwoju PSP doprowadzi do sytuacji, w której w profesjonalny sposób służba ta będzie w stanie odpowiadać na stawiane przed nią niespotykane dotąd zadania.

5. Obserwując rozwój cywilizacyjny, szczególny nacisk powinno kłaść się na zwiększenie wśród ratowników świadomości związanych z zagrożeniami chemicznymi, biologicznymi, radiologicznymi, nuklearnymi oraz związanymi z bronią konwencjonalną.
6. Analiza powyżej wymienionych zagrożeń prowadzić powinna do gruntownie zaplanowanego procesu modernizacji Państwowej Straży Pożarnej w zakresie sprzętu, zwłaszcza specjalistycznych pojazdów ratowniczych, wąsko wyspecjalizowanego sprzętu oraz środków ochrony indywidualnej. Już na tym etapie występuje potrzeba doposażenia PSP w mobilne, chemiczne laboratoria dające możliwość prowadzenia analiz środowiska, substancji niebezpiecznych i skażeń.
7. Niezwykle ważnym obszarem wymagającym rozbudowy w strukturach PSP jest ratownictwo medyczne. Z roku na rok zwiększa się ilość tzw. izolowanych zdarzeń medycznych prowadzonych przez strażaków. Wymaga to diametralnego poszerzenia zakresu kompetencji strażaków, które powinny być tożsame z ratownikami medycznymi Państwowego Ratownictwa Medycznego (PRM).
8. Jednocześnie rozwój ratownictwa medycznego w straży pożarnej nie powinien mieć na celu wypierania eksperyencji PRM, ale jego uzupełnianie, co w konsekwencji prowadzić powinno do zwiększenia ogólnej wydolności systemu ratowniczego na terenie naszego kraju.
9. Na podstawie powyższego wniosku, zasadnym wydaje się wprowadzenie do dotychczasowego normatywu pojazdów straży pożarnej również wyspecjalizowanych karetek ratownictwa medycznego.

Powyższe wnioski rzucają światło na pilne potrzeby ogólnie pojętego rozwoju Państwowej Straży Pożarnej w kontekście eskalacji pojawiających się zagrożeń. Konkluzje i rekomendacje zawarte w niniejszym artykule są zbieżne z ogólnymi zapowiedziami komendanta głównego Państwowej Straży Pożarnej przekazywanymi w środkach masowego przekazu. Dynamiczny rozwój ratownictwa specjalistycznego w Polsce doprowadził nasz kraj do sytuacji, w której profesjonalizm polskich ratowników wykorzystywany jest z powodzeniem na arenie międzynarodowej, gdzie z dużym profesjonalizmem likwidowane są zagrożenia, bez względu na ich specyfikę czy rozmiar, tym samym hipoteza badawcza została potwierdzona.

BIBLIOGRAFIA

- Ankowski Artur, Poterek Marek, Kręciwilk Dawid, Łupiński Michał, Derda Adam, Chruściel Piotr, Przygoda Mariusz. 2006. Skrypt do szkolenia z zakresu ratownictwa chemicznego realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym. Warszawa: KG PSP.
- Brunecki Paweł. 2019. Skrypt do szkolenia z ratownictwa wysokościowego realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym. Warszawa: KG PSP.
- Campbell John Emory. 2006. Basic Trauma Life Support. Kraków: Medycyna Praktyczna.
- Chomonicz Mariusz, Dobrodziej Cezary. 2021. Ratownictwo medyczne w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym. Warszawa: KG PSP.

- Chomonicz Mariusz, Gancarczyk Piotr, Gruca Krzysztof, Kłębczyk Robert, Piętka Adam. 2018. Skrypt do szkolenia z działań poszukiwawczo-ratowniczych realizowanych przez KSRG w zakresie podstawowym. Warszawa: KG PSP.
- Gelert Jacek, Bartoszek Krzysztof, Jańczak Arkadiusz, Frischke Piotr. 2018. Skrypt do szkolenia z zakresu ratownictwa na obszarach wodnych realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym. Warszawa: KG PSP.
- Insarag Guidelines. 2020. Volume II: Preparedness and Response, „INSARAG Guidelines”, United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Switzerland.
- Interwencje PSP: lata 2010-2021 zestawienia, Portal KG PSP, <https://www.gov.pl/web/kgpsp/interwencje-psz>.
- Kłębczyk Robert, Piętka Adam. 2022. Skrypt do szkolenia z zakresu stabilizacji wykopów i zasypów ziemnych. Warszawa: KG PSP.
- Kłębczyk Robert, Ruchała Dariusz, Piętka Adam. 2019. Skrypt do szkolenia z zakresu stabilizacji naruszonych konstrukcji. Warszawa: KG PSP.
- Organizacja KSRG, Portal Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej, <https://www.gov.pl/web/kgpsp/organizacja-ksrg>.
- Podlasiński Rafał, Karabin Paweł. 2018. Skrypt do szkolenia z ratownictwa technicznego realizowanego przez KSRG. Warszawa: KG PSP.
- Polscy strażacy i policjanci gaszą największy pożar lasów w Turcji, Platforma informacyjna polsatnews.pl, <https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2021-08-11/polscy-strazacy-i-policjanci-gasza-najwiekszy-pozar-lasow-w-turcji/>.
- Rozkaz Nr 10 Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 8 marca 2021 r. w sprawie organizacji centralnego odvodu operacyjnego krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, (Dz. Urz. KG PSP 2021.3).
- Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych i administracji z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego, (Dz.U. 2021 poz. 1737).
- Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych i administracji z dnia 28 grudnia 2021 r. w sprawie psów używanych w akcjach ratowniczych. (Dz. U. 2022 poz. 20).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 października 2005 r. w sprawie warunków i trybu delegowania strażaków Państwowej Straży Pożarnej do pełnienia służby poza granicą państwa oraz sposobu i organizacji działania grupy ratowniczej. (Dz.U. 2005 nr 212 poz. 1765).
- Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 869).
- Wybuch w Bejrucie. Polska wysłała tam strażaków i materiały medyczne, Platforma informacyjna polsat-news.pl, <https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2020-08-05/wybuch-w-bejrucie-polscy-strazacy-pojada-na-miejsce/>.
- Zasady organizacji działań poszukiwawczo-ratowniczych w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym, KG PSP, Warszawa, listopad 2016 r.
- Zasady organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w krajowym systemie ratowniczo – gaśniczym, KG PSP, Warszawa, listopad 2021 r.

Zasady organizacji ratownictwa technicznego w krajowym systemie ratowniczo – gaśniczym, KG PSP, Warszawa, październik 2021 r.

Zasady organizacji ratownictwa wodnego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym, KG PSP, Warszawa, grudzień 2020 r.

Zasady ratownictwa wysokościowego w krajowym systemie ratowniczo – gaśniczym, KG PSP, Warszawa wrzesień 2020 r.